

A 140 ÉVE SZÜLETETT KODÁLY ZOLTÁN ELÓTT TISZTELEG AZ MMA ANDRÁSSY ÚTI TABLÓKIÁLLÍTÁSA

A Magyar Művészeti Akadémia Andrassy úti irodaépülete kerítésén 2022. december 16-tól tekinthető meg a *Legyen a zene mindenkié! – Kodály Zoltán 140* című tablókiállítás, mely a világhírű magyar zeneszerző és zenetudós, a zenei írás-olvasás részletes módszertanának szülőatyja számára állít emléket, aki éppen 140 évvel ezelőtt, 1882. december 16-án született Kecskeméten.

A 15 nagyméretű tablóból álló, magyar és angol nyelven is olvasható sorozat anyagát Gombos László zenetörténész, a Zenetörténeti Múzeum tudományos munkatársa készítette. A kiállítás tematikus elrendezésben, számos képdokumentációval kiegészülve mutatja be a zeneművész tanulóéveit, Bartók Bélához fűződő baráti és szakmai kapcsolatát, a népzene és kamarazene területén végzett elvülhetetlen kutatómunkáját, kiemelkedő alkotásai, így a *Psalmus Hungaricus* és a *Háry János* keletkezésének történetét, illetve Kodálynak a zeneoktatás területén végzett felbecsülhetetlen munkáját és eredményeit.

A Magyar Művészeti Akadémia a tablókiállítást a 2023-as évben számos külföldi helyszínen is tervezi bemutatni.

**„Legyen a zene mindenkié!”
Kodály Zoltán (1882–1967)**

Kodály Zoltán 140 éve született – PORTRÉ

Száznegyven éve, 1882. december 16-án született Kecskeméten Kodály Zoltán Kossuth-díjas és kétszeres Kossuth-nagydíjas zeneszerző, népzene kutató, akadémikus, aki azt vallotta: „Legyen a zene mindenkié!” A Kodály-módszer 2016 óta szerepel az UNESCO szellemi kulturális örökség listáján.

Zenekedvelő vasutas apját 1885-ben Galántára helyezték, itt szerette meg a népdalokat, Kodály egyik első zenei élményeként háromévesen Mozart F-dúr hegedűszonátáját hallotta. Nagyszombatban gimnáziumi tanulmányai mellett hegedülni, gordonkázni és zongorázni tanult. A zeneirodalommal partitúrákból ismerkedett meg, a legnagyobb hatással Beethoven C-dúr miséje és Liszt Ferenc Esztergomi miséje volt rá. Eötvös-kollégistaként egy időben tanult a budapesti bölcsészkar magyar–német és a Zeneakadémia zeneszerzés szakán. 1905-ben kezdte el a népdalgyűjtést, barátságot kötött Bartók Bélával, közös kiadványuk Magyar népdalok címmel jelent meg. Első zenekari darabját Nyári este címmel 1906-ban mutatták be, ekkor kötött házasságot Sándor Emma zeneszerző-műfordítóval.

Több külföldi tanulmányutat tett, Párizsban megismerkedett Debussy zenéjével, 1907-ben a Zeneakadémia tanárává nevezték ki. Bartókkal közös törekvéseik a modern zene népszerűsítésére és a népdalgyűjtésre rendre elakadtak a közönség közönyén és a hivatalos körök ellenállásán. 1917 és 1919 között a Nyugatban megjelent cikkeiben a népzene jelentőségét hirdette, és lefektette a Bartók-féle esztétika alapjait. Az 1918-as őszirózsás forradalom idején a Zeneakadémia aligazgatójává nevezték ki, a Kommün alatt részt vett a zenei direktorium munkájában, ezért fegyelmi eljárás indult ellene, évekig nem taníthatott, hallgatásra kényszerült.

Elszigeteltségéből 1923-ban az alig három hónap alatt, Budapest egyesítésének 50. évfordulójára írott Psalmus Hungaricus nemzetközi sikere emelte ki. Három évvel később világsikert aratott Hány János című daljátéka, az 1932-ben bemutatott, népdalokra épülő Székelyfonót a milánói Scalában is színre vitték. Műveit Arturo Toscanini is vezényelte, akivel baráti kapcsolatot

ápolta, Kodály volt „a Maestro” lányának esküvői tanúja. Sorra születtek jelentős alkotásai: a Marosszéki táncok (1927–1930), a gyermekkori élményeket idéző Galántai táncok (1933), a Buda visszavételének 250. évfordulójára írott Budavári Te Deum (1936), a Fölszállott a páva (1939), a Concerto (1940).

Kodály nevelői tevékenysége egyre szélesedett, kompozíciói mellett ének- és olvasógyakorlatokkal is segítette a magyar kórusmozgalmat. Zeneelméleti tevékenységének jelentős állomása volt A magyar népzene című monográfiája (1937). Rokonszenvezett a népi írók mozgalmával, a Márciusi Front tevékenységével, tiltakozott a faji megkülönböztetésen alapuló törvények ellen. A második világháború alatt mentette az üldözötteket, végül neki is bujkálnia kellett, de közben befejezte Missa brevisét. Ez volt az első darab, amelyet 1945 februárjában a felszabadult Pesten bemutattak, amikor az Operaház alsó ruhatárában felcsendült a zene, Budán még tartottak a harcok. Kodály a Zeneakadémia igazgatótanácsának elnöke, 1946 és 1949 között a Magyar Tudományos Akadémia elnöke volt, ő alapította meg az MTA népzene kutató csoportját, 1946-ban első amerikai hangversenykörútján saját műveit vezényelte. 1948-ban mutatták be Czinka Panna című daljátékát, három évvel később a Kállai kettőst, ennek előadásával mutatkozott be a Magyar Állami Népi Együttes. 1951-től jelentek meg irányítása alatt a Magyar Népzene Tára kötetei. Utolsó nagy művei a Mohács (1965) és a Laudes organi (1966). Első feleségének halála után, 1959-ben Péczely Saroltát vette feleségül.

1930-ban megkapta a Corvin-koszorút, 1948-ban a Kossuth-díjat, 1952-ben és 1957-ben a Kossuth-nagydíjat, számos egyetem avatta díszdoktorává, 1965-ben átvehette a Herder-díjat is. 1967. március 6-án halt meg Budapesten.

Életművének jelentős részét alkotja egyházzenei munkássága. Kórusművei a vokális zenének csak Palestrinához hasonlítható csúcspontjai. Bartókkal korszakalkotó munkát végzett a magyar népzene gyűjtésében, de az ő tevékenysége szinte kizárólag magyar nyelvterületekre irányult. Jelentős volt munkássága a néprajz, zenetörténet, zeneesztétika, zenekritika, irodalomtörténet, a nyelvészet és a nyelvművelés területén is. Szívügye volt a tiszta kiejtés, a zenei mellett nyelvművelő versenyeken is elnökölt. A magyar zene érdekében tudományszervezéssel és ismeretterjesztéssel is foglalkozott, meggyőződése volt, hogy csak az emberi hang, a közös ének lehet a széles

körü zenekultúra alapja. Egész életében az ifjúság zenei neveléséért harcolt, ideértve az iskolai énekkutatást, a zenei írás-olvasás alapvető funkcióját a tantervben, valamint a kóruskultúra hazai elemekre építő ápolását. A Kodály-módszer ma már világszerte ismert és követett példa a zenepedagógiában, 2016-ban az UNESCO felvette a szellemi kulturális örökség listájára. Kodály azt hirdette, hogy a zene lelki táplálék, semmi mással nem pótolható örömforrás, melynek birtokában jobb, harmonikusabb, fegyelmezettebb, teljesebb emberek leszünk.

Szülővárosában jött létre az ország első ének-zenei általános iskolája, és itt működik a Kodály Intézet is. Nevét ösztöndíj, számos oktatási intézmény, kórus, verseny és a Vásáry Tamás által alapított Kodály Zoltán Ifjúsági Világzenekar viseli. Egykori budapesti lakásában működik a Kodály Zoltán Emlékmúzeum és Archivum. Halálának ötvenedik és születésének 135. évfordulója alkalmából 2017-ben Kodály-emlékevet tartottak. A zeneszerzőt idén a Magyar Állami Operaház posztumusz örökös tagjai közé választotta, s ugyancsak 2022-ben mutatták be Petrovics Eszter [A mi Kodályunk](#) című, a Magyar Művészeti Akadémia támogatásával készült dokumentumfilm-trilógiájának második részét.

